

СЪВРЕМЕННИ МОДЕЛИ НА ЗДРАВНО ОСИГУРЯВАНЕ

Я. Проданова, Л. Спасов

MODERN MODELS OF HEALTH INSURANCE

Y. Prodanova, L. Spasov

Резюме: Реформата в здравните и здравноосигурителните системи на западноевропейските страни се осъществява с различен темп, интензивност и дълбочина в зависимост от напредъка на прехода към пазарна икономика. В хода на тези реформи са решавани различни проблеми, характерни за отделните национални системи на здравеопазване, но съществуват и някои общи насоки, които биха могли да се групират в три основни категории: Съответствие на разходите за здравеопазване с наличните ресурси; Спазване на принципите на равнопоставеност и солидарност; Подобряване на ефективността и качеството на предлаганите услуги чрез микроикономически реформи в сектора здравеопазване.

Summary: Reform in health care systems of Western countries were made with different pace, intensity and depth depending on the progress of transition to market economy. In the course of these reforms have solved various problems specific to individual national health systems, but there are some general tendencies that could be grouped into three main categories: Relevance of health spending with available resources; Respecting the principles of equality and solidarity; Improving the efficiency and quality of services offered by microeconomic reforms in the health sector.

В изследваната чуждестранна и българска научна литература се откриват идеи, теория и практика на разнообразни подходи и модели на здравно осигуряване – от крайно социални до крайно либерални, от едностълбови до многостълбови модели.

Здравноосигурителните системи се развиват паралелно с развитието на икономиките и общностите.

Възникване и развитие на здравното осигуряване – кратка историческа справка

Поява и развитие

Първите форми на здравно осигуряване възникват в Европа в рамките на общата идея за намаляване на финансовия риск и несигурността за хората от настъпване на непредвидени ситуации, водещи до загубата на доходи, трудоспособност и живот. Още през средните векове групи от хора са набирали общи средства и са създавали взаимноосигурителни дружества, от които са били покривани рисковете като старост и заболяване. В много от европейските градове са се образували фондове от внасяне за тази цел периодични вноски. Организациите, управляващи здравното осигуряване, са се наричали "болнични фондове или каси" или "общества на взаимно подпомагане".

Следващият етап от еволюцията на осигурителната идея е приемането на първия Закон за задължително здравно осигуряване, задъл-

жаващ всички наемни работници с надница, по-ниска от установен минимум, да бъдат защитени от болничния фонд, в който се набират вноски от работодателя и работещите лица.

Авторът на идеята за задължителното социално здравно осигуряване е немският канцлер Бисмарк. Годишната е 1883 г. С първия Закон за задължително осигуряване в Германия се разкриват 22 000 болнични каси. По-късно такъв закон се приема и в Австрия, Унгария, Великобритания, Франция и Скандинавските страни.

За разлика от Германия, английската осигурителна система в края на XIX век се основава на либералните идеи и по-конкретно на свободата на работниците да изграждат организации за взаимопомощ. Гражданите е трябвало да разчитат единствено на своя труд, инициативност и способности за борба в конкретни условия. Държавата не е трябвало да изпълнява никакви социално-защитни функции, с изключение на задължението ѝ да пази обществената ред и съблюдаването на законите на свободната конкуренция. Защитата на безработни, болни, бедни трябва да се осъществява в рамките на семейството, но се счита за подходящо, поради милосърдие и хуманност, на бедните и неработоспособните да се оказва помощ и от страна на църквата, общините и благотворителните организации на гражданите.

В резултат на тези идеи в Англия работническите взаимоподпомагащи и осигурителни каси в края на XIX век са достигнали най-голямо